

Puhtaan siirtymän ympäristömenettelyt

SITOWISE

**JULKINEN, TIIVISTETTY VERSIO SUJUVA SIIRTYMÄ –KOULUTUSAINETOISTA.
AINEISTO SISÄLTÄÄ OSAN KOULUTUKSEN SISÄLLÖSTÄ.**

**TÄMÄ AINEISTO ON JULKAISTU AVOIMENA OPPIMATERIAALINA. TEKIJÄNOIKEUSSYISTÄ KUVITUSKUVAT JA
ORGANISAATIOKOHTAISET BRÄNDIELEMENTIT ON POISTETTU TÄSTÄ JULKISESTA VERSIOSTA.**

Ympäristömenettelyjen kokonaisuus

Ympäristömenettelyjen perusteet I

**PUHTAAN SIIRTYMÄN YMPÄRISTÖMENETTELYT
EERIKA TAPIO JA KATI KANKAINEN / SITOWISE**

**Puhtaan siirtymän
hankkeet ja niiden
ympäristömenettelyt
pähkinäkuoressa**

Puhdas siirtymä

Puhtaalla siirtymällä tarkoitetaan muutosta kohti ekologisesti kestävästä taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin.

Hankkeet perustuvat vähähiilisiin, kiertotaloutta tai luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin.

Hankkeiden ympäristömenettelyt = hankkeen edellyttämät YVA-, kaavoitus- ja maankäyttö- sekä luvitusmenettelyt (ympäristölliset luvat)

- Hankkeen laajuudesta ja tyypistä riippuu, mitä menettelyjä ja lupia hankkeessa tarvitaan
- Useat puhtaan siirtymän hankkeet vaativat toteutuakseen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamista, kaavamuutosta, ja erilaisia lupia, esim.
 - Rakentamislupa
 - Ympäristölupa
 - Vesilupa

Toimivaltaiset viranomaiset ympäristömenettelyissä

Valtion ympäristöhallinto uudistuu

1.1.2026 alkaen

VALTAKUNNALLINEN LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

SEKÄ ALUEELLISET ELINVOIMAKESKUKSET

aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten tilalle

Yhden luukun periaate YLP

- Valtion ympäristöhallinto uudistuu **1.1.2026** alkaen. Tavoitteena on **sujuvoittaa ympäristöllisiä menettelyitä ja parantaa toiminnan tehokkuutta**.
- Uudistuksen keskeiset elementit puhtaan siirtymän hankkeiden näkökulmasta:
 - **Lupa- ja valvontaviraston perustaminen:** ELY-keskukset ja Aluehallintovirastot lakkautetaan, ja ympäristöhallinto kootaan uuteen valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon sekä alueellisiin elinvoimakeskuksiin. Lupa- ja valvontavirastoon yhdistetään Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen tehtäviä.
 - **Ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät yhden luukun periaatteella**
 - Uusi lupa- ja valvontaviranomainen hoitaisi jatkossa keskeisesti ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), jätelain (646/2011), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017), luonnonsuojelulain (9/2023), vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) sekä eräiden muiden ympäristöä koskevien lakien (kuten SOVA-laki 200/2005 sekä osin maa-aineslaki 555/81, maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999) mukaisia viranomaistehtäviä.
 - Yhden luukun periaate mahdollistaa sujuvamman asioinnin ja yhdenmukaisemman käsittelyn.
- Uudistukseen liittyvät lainsäädäntömuutokset ovat parhaillaan valmistelussa. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 4/2025 ja hyväksytty 18.6.2025.

Ympäristövaikutusten arviointi

YVAN tarkoituksena on varmistaa, että **suunnitteilla olevan hankkeen ympäristövaikutukset selvitetään riittävällä tarkkuudella silloin, kun hanke todennäköisesti aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia.**

Lisäksi tavoitteena on **lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.**

YVA-menettelyssä olennaista on arviointien luotettavuus ja hyödynnettävyys päätöksenteossa.

YVAa määrittävät;

YVA-laki (252/2017)

Liite 1: hankeluettelo (milloin tarvitaan YVA)

Liite 2: soveltaminen yksittäistapauksissa

YVA-asetus (277/2017)

sekä hyväksi havaitut ja vakiintuneet käytännöt, joita sovelletaan YVA-menettelyssä.

YVAN ja kaavoitusmenettelyn eteneminen rinnakkain

- Kaavoitusmenettely hyödyntää YVAssa tehtyjä selvityksiä ja tuotettuja tietoja ympäristövaikutuksista
- Vuorovaikutus eri vaiheissa varmistaa tiedon kulun ja päätösten yhteensopivuuden



Lupapäätöksenteko YVAn ja kaavan jälkeen

- Kun YVasta on saatu perusteltu päätelmä ja kaava on hyväksytty, hankkeesta vastaava hakee tarvittavat luvat.
 - Hankkeesta riippuen esim.:
 - Rakentamislupa (rakentamislaki 751/2023)
 - Ympäristölupa (ympäristönsuojelulaki 527/2014)
 - Vesilupa tai vesilain mukainen poikkeuslupa (vesilaki 587/2011)
 - Luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa (luonnonsuojelulaki 9/2023)
- Lupien käsittely ja valvonta
 - Toimivaltaiset viranomaiset tekevät lupapäätökset ja valvovat hankkeen ympäristövaikutuksia lupapäätösten mukaisesti.

**Tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja
energiavarastoja – esimerkkejä
puhtaan siirtymän
ympäristömenettelyiden
toteuttamisesta**

Esimerkki toteutettavista erillisselvityksistä 1/2

Tuulivoimahanke

- Meluselvitys
- Luontoselvitykset
 - Linnustonselvitykset; Muuttolinnut, Pesimälinnusto, metsäkanalinnut, riekkoselvitys, pöllöselvitys
 - Luontotyypit ja kasvillisuus
 - Viitasammakko
 - Lepakot
 - Suurpetoselvitys
 - Saukkoselvitys
 - Raakkuselvitys
- Maisemaselvitys ja havainnekuvat
- Arkeologinen inventointi
- Hiilitaselaskelmat
- Rakennettavuusselvitys
- Liikenneselvitys
- Poronhoitoselvitys
- Asukaskysely

Aurinkovoima

- Rakennettavuusselvitys
- Maisemaselvitys ja havainnekuvat
- Arkeologinen inventointi
- Luontoselvitykset
 - Pesimälinnusto
 - Luontotyypit ja kasvillisuus
 - Viitasammakko
 - Lepakot
- Hulevesiselvitys
- Hiilitaselaskelmat

Esimerkki toteutettavista erillisselvityksistä 2/2

Laitoskokonaisuus

- Meluselvitys
- Luontoselvitykset
 - Pesimälinnusto
 - Luontotyypit ja kasvillisuus
 - Viitasammakko
 - Lepakot
- Maisemaselvitys ja havainnekuvat
- Arkeologinen inventointi
- Ilmanlaatumallinnus
- Suuronnettomuusriskiselvitys
- Turvallisuusselvitykset ja hätätilasuunnitelmat
- Hiilitaselaskelmat
- Rakennettavuusselvitys
- Hulevesiselvitys ja alustava hulevesien hallinnan suunnitelma
- Maa-ainestenotto- ja ruoppaussuunnitelma
- Liikenneselvitys
- Poronhoitoselvitys
- Asukaskysely

Voimajohto ja vedynsiirtoputki

- Luontoselvitykset
 - Pesimälinnusto
 - Luontotyypit ja kasvillisuus
 - Viitasammakko
- Maisemaselvitys ja havainnekuvat
- Arkeologinen inventointi
- Suuronnettomuusriskiselvitys
- Hiilitaselaskelmat
- Mittaus-, maaperä- ja pohjavesitutkimukset
- Poronhoitoselvitys
- Asukaskysely

Ympäristömenettelyjen tarve

Ympäristömenettelyjen perusteet II

PUHTAAN SIIRTYMÄN YMPÄRISTÖMENETTELYT

TIINA JUNTUNEN, EERIKA TAPIO JA

KATI KANKAINEN / SITOWISE

Ympäristömenettelyihin liittyvän lainsäädännön kokonaisuus

YVA-lainsäädännön kansainvälinen tausta

YVA-direktiivi

Nykyisen YVA-lain taustalla: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (ns. YVA-direktiivi)

2.1 art. "Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ennen hanketta koskevan luvan myöntämistä hankkeet, joilla muun muassa laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, alistetaan lupamenettelyyn ja että niiden ympäristövaikutukset arvioidaan."

YVA-yleissopimus

YVA-yleissopimus (SopS 67/1997), ns. Espoon sopimus allekirjoitettiin Espoossa 1991

Jos hankkeella on todennäköisesti **valtioiden rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia vaikutuksia** (esim. tuulivoimahankkeet valtion rajalla),

järjestetään kansainvälinen arviointi- ja kuulemismenettely.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

- kun hanke todennäköisesti aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia
→ suuret ja merkittävät hankkeet
- tarkoituksena toiminnan ympäristövaikutusten selvittäminen, arvioiminen ja raportointi
- eri tahojen yhteistyö, tiedonsaanti ja osallistuminen tärkeässä roolissa
- kokoaa tietoa myös lupaprosesseja varten

YVA-menettelyyn kuuluvat hankkeet

Hankkeet, joille on aina tehtävä

YVA-lain liite 1

Päätös soveltaa YVA-menettelyä yksittäistapauksessa

YVA-lain 3 § ja liite 2, YVA-asetuksen 1 §

Hankkeella tarkoitetaan

"a) laitoksen, toiminnan ja rakennustyön toteuttamista; sekä

b) muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista sekä mineraalivarojen hyödyntämistä."

(YVAL 2.1 §:n 10 kohta)."

Liitännäis- hankkeet

1) Liitännäishanke kuuluu YVA-menettelyyn piiriin aina, **jos se itsenäisenäkin hankkeena edellyttäisi YVA-menettelyä** (esim. väh. 220 kV:n maanpäällinen voimajohto, jonka pituus yli 15 km) → voidaan käynnistää myös erillinen YVA-menettely.

2) Tämän lisäksi liitännäishanke tulee ottaa osaksi YVA-menettelyä, jos se kuuluu **keskeisesti päähankkeeseen** (esim. tuulivoimahanketta varten rakennettava 110 kV:n voimajohto)

”Liitännäishankkeet saattavat kuulua YVA-menettelyn piiriin myös silloin, jos niiden katsotaan kuuluvan YVA-menettelyn kohteena olevaan hankekokonaisuuteen. [EU:n komission ohjeistuksen](#) mukaan liitännäishankkeiden kuulumista YVA-menettelyn piiriin tulisi arvioida ”centre of gravity” -testin avulla. Siinä arvioidaan, ovatko liitännäiset hankkeet tai toimet YVA-menettelyn kohteena olevan hankkeen kannalta keskeisiä tai siihen suoraan liittyviä. Mikäli näin on, nämä toimet tai liitännäishankkeet kuuluvat hankekokonaisuuteen ja näin ollen myös YVA-menettelyn piiriin.” (HE 50/2021 vp)

Lupa- menettelyjen ja YVA- menettelyn välinen suhde

1.) YVA-asetuksessa säädetään YVA-ohjelman ja YVA-selostuksen sisältövaatimuksista: **molemmissa on oltava tiedot hankkeen edellyttämistä luvista, suunnitelmista ja niihin rinnastettavista päätöksistä.**

→ **Tarvittavat luvat tunnistettava YVAn aikana.** YVA-menettelyn aikana tehtävät selvitykset auttavat ymmärtämään, mitkä luvat ovat tarpeen (esim. kajotaanko suojeltuihin luontoarvoihin).

2.) YVA-selostus ja perusteltu päätelmä tulee lupahakemuksiin liitteeksi (esim. vesilupa, ympäristölupa). Lupaviranomaisen on tarkistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla.

3.) Perusteltu päätelmä tulee sisällyttää lupapäätökseen. Kuvattava, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

**Aluehallintouudistuksen ja yhden luukun toteuttamisen
säädöspohja valmistunut:**

- Laki Lupa- ja valvontavirastosta (530/2025)
- Laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa (823/2025)

Lait tulevat voimaan 1.1.2026 ja löytyvät Finlexistä.

Ympäristömenettelyjen tarpeiden tunnistaminen hankkeissa

Mistä lähteä liikkeelle tarpeiden tunnistamisessa?

- **Keskeiset kysymykset hankkeen alussa**

(maanomistajuuden jälkeen):

- Tarvitaanko ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)?
- Onko kaavamuuotos tarpeen?
- Tarvitaanko ympäristölupa tai muita lupia?

- **Lähtökohdat:**

- Hankkeen ominaisuudet – käsitys hanketyypistä
- Sijainti, alueen erityispiirteet ja koko
- Maanomistukset, mahdollinen kaavatilanne
- Ko. hanketyypin mahdolliset vaikutukset ja yhteisvaikutukset

Hankesuunnitelma on lähtökohta tarpeen arvioinnissa

Riittävä hankesuunnitelma lähtökohtana:

- Tarpeeksi yksityiskohtaisen suunnitelman avulla arvioidaan, tarvitaanko ympäristövaikutusten arviointia (YVA), ympäristölupaa tai muita menettelyjä

Mitä, missä ja milloin ollaan suunnittelemassa?

- Hankkeen luonteen ja laajuuden ymmärtäminen mahdollistaa sen arvioimisen, mitkä lainsäädännön vaatimukset ja menettelyt tulevat kyseeseen ja milloin.
- Riittävän tarkat tiedot auttavat välttämään viivästyksiä + riittävät lähtötiedot varmistavat paremman YVA-ohjelman

YVA-lain (252/2017) mukaan

- **YVA-menettelyä sovelletaan**, jos hanke kuuluu YVA-lain liitteessä 1 mainittuihin hankkeisiin.
- YVA-lain liitteen 1
 - hankeluettelossa on 12 pääkohtaa
 - niiden alla tarkempi luettelo kohtaan sisältyvistä hankkeista.
 - Hankeluettelon tulkitsemisessa toimivalta on **ELY-keskuksella* sekä ydinenergiahankeissa työ- ja elinkeinoministeriöllä.**
- Tai yksittäistapauksessa viranomaisen päätöksellä (YVA-päätös)
- Huom! Liite 1 saattaa päivittyä yhden luukun lainsäädäntöhankkeeseen liittyvän lakiuudistuksen yhteydessä

*1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirastolla

YVAN soveltaminen yksittäistapauksessa (ns. YVA-tarveharkinta)

Vaikka hanketta ei olisi mainittu hankeluettelossa tai se olisi kooltaan hankeluettelon kokorajaa pienempi, voidaan hankkeeseen **silti soveltaa YVA-menettelyä, jos siitä todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.**

Tällöin YVA-menettelyä sovelletaan **viranomaisen tekemän yksittäistapaukseen perustuvan päätöksen perusteella.**

ELY-keskus* toimii päättävänä viranomaisena. Ydinenergiahankkeissa päätöksen tekee työ- ja elinkeinoministeriö.

Mitään hanketyyppiä tai kokoluokkaa ei ole ennakolta poissuljettu arviointimenettelyn soveltamisalasta.

Soveltamisalan lähtökohtana ovat todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset.

YVA-menettelyn tarpeen tarkastelu **käynnistyy yleensä hankkeesta vastaavan** tai muun tahon kyselystä. Viranomaisen voi käynnistää menettelyn myös omasta aloitteestaan.

Hankkeesta vastaavan tulee toimittaa tarvittavat tiedot päätöksentekoa varten. Viranomaisen kuulee tarvittavia viranomaisia ja muita viranomaisia sekä tämän jälkeen hankkeesta vastaavaa. YVA-päätös tulee tehdä kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisella on riittävät tiedot asiasta.

Kaavoituksen tarve

Milloin kaavamuutos voi olla tarpeen?

- Jos hanke on ristiriidassa maakuntakaavan, yleiskaavan tai asemakaavan kanssa
- Hankkeesta vastaava voi tehdä kaavoitusaloitteen kaavamuutoksen käynnistämiseksi

VINKKI!

Selvitä mahdollisuudet YVA- ja kaavamenettelyjen tarkoituksenmukaiseen yhteensovittamiseen sujuvan etenemisen mahdollistamiseksi!

Kaavahierarkia Suomessa:

- **Maakuntakaava** (maakuntaliitto vastaa; yleispiirteinen, alueidenkäytön suuret linjat)
- **Yleiskaava** (kunta vastaa; kunnan strateginen maankäyttö)
- **Asemakaava** (kunta vastaa; yksityiskohtainen suunnittelu ja rakentaminen)

Lupien tarve

- Jos hankkeelle **toteutetaan YVA-menettely**, tarvittavat luvat tulee tunnistaa YVA-menettelyn aikana.
 - Esim. vesilain tai luonnonsuojelulain mukaisen poikkeusluvan tarve usein selviää tai varmistuu hankkeen luontoselvitysten ja vaikutusten arvioinnin yhteydessä.
- Jos hankkeelle **ei toteuteta YVA-menettelyä**, tunnista ja selvitä lupien tarve mahdollisimman varhaisessa yhteistyössä viranomaisten ja tarvittaessa konsulttien kanssa.

Ennakollinen ohjaus ja neuvonta

Viranomaisten rooli ohjauksessa ja neuvonnassa

- **Viranomaisten tehtävänä on ohjata ja neuvoa hankkeen ympäristömenettelyjen tarpeessa** (esim. YVA-menettelyn tai ympäristöluvan tarve), jotta menettelyn läpivieminen olisi mahdollisimman sujuvaa.
- Viranomaisten tavoitteena on **varmistaa, että hankkeet täyttävät lainsäädännön vaatimukset.**
- Viranomaiset pyrkivät osaltaan varmistamaan, että hankkeiden **ympäristöä koskevat tarpeet tunnistetaan ajoissa. Lisäksi viranomaiset varmistavat osaltaan riittävän yhteydenpidon eri viranomaisten välillä.**

Ympäristövaikutusten arviointi YVA

Ympäristömenettelyjen perusteet II

**PUHTAAN SIIRTYMÄN YMPÄRISTÖMENETTELYT
KATI KANKAINEN JA EERIKA TAPIO/ SITOWISE**

YVA- menettelyn lähtökohdat

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

YVAN tarkoituksena on varmistaa, että **suunnitteilla olevan hankkeen ympäristövaikutukset selvitetään riittävällä tarkkuudella silloin, kun hanke todennäköisesti aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.**

YVA-menettelyssä olennaista on arviointien luotettavuus ja hyödynnettävyys päätöksenteossa.

YVAa määrittävät;

YVA-laki (252/2017)

Liite 1; hankeluettelo (milloin tarvitaan YVA)

YVA-asetus (277/2017)

sekä hyväksi havaitut ja vakiintuneet käytännöt, joita sovelletaan YVA-menettelyssä

YVA-menettelyn soveltaminen hankkeeseen

- YVA-menettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.
- YVA-lain (252/2017) liitteessä 1 on luettelo hankkeista, joihin on aina sovellettava YVA-menettelyä.
- Menettelyä voidaan soveltaa myös muihin kuin laissa tai asetuksessa määriteltyihin hankkeisiin, jos niistä katsotaan aiheutuvan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.
 - ELY* tekee tällöin päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta. Päätöksentekoa varten hankkeesta vastaavan on toimitettava ELY:lle kuvaus hankkeesta ja sen todennäköisistä merkittävistä ympäristövaikutuksista.
 - Aloitteen YVA-menettelyn soveltamisesta voi tehdä kuka tahansa.

Mitä arvion tulee kattaa?

Todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten arvion ja kuvauksen on katettava hankkeen **välittömät ja välilliset, kasautuvat, lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät ja väliaikaiset, myönteiset ja kielteiset vaikutukset** sekä **yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa.** (YVA-asetus 4 §)

YVA- menettelyn vaiheet

YVA-ohjelman tarkoitus ja sisältö

- YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten ympäristövaikutusten arviointi tehdään.
- Ohjelmassa kuvataan hanke, mahdolliset vaihtoehdot ja selvitettävät vaikutukset.
- Lisäksi kerrotaan, miten tiedottaminen ja osallistuminen järjestetään.
- YVA-ohjelman sisältövaatimukset löytyvät YVA-asetuksesta (3 §).

YVA-asetus 3 §

Arviointiohjelmassa on esitettävä tarpeellisessa määrin:

- 1) **kuvaus hankkeesta**, sen tarkoituksesta, suunnitteluvaiheesta, sijainnista, koosta, maankäyttötarpeesta ja hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin, tiedot hankkeesta vastaavasta sekä arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta;
- 2) **hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot**, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta vartenotettavia, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton;
- 3) **tiedot** hankkeen toteuttamisen edellyttämistä **suunnitelmista ja luvista**;
- 4) **kuvaus** todennäköisen vaikutusalueen ympäristön **nykytilasta ja kehityksestä**;

- 5) **ehdotus tunnistetuista ja arvioitavista ympäristövaikutuksista**, mukaan lukien valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, siinä laajuudessa kuin on tarpeen perustellun päätelmän tekemiselle, sekä perustelut arvioitavien ympäristövaikutusten rajaukselle;
- 6) **tiedot** ympäristövaikutuksia koskevista **laadituista ja suunnitelluista** selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa **käytettävistä menetelmistä** ja niihin liittyvistä oletuksista;
- 7) **tiedot arviointiohjelman laatijoiden pätevyydestä**; sekä
- 8) **suunnitelma** arviointimenettelyn ja siihen liittyvän **osallistumisen järjestämisestä** sekä näiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun ja **arvio arviointiselostuksen valmistumisajankohdasta**.

YVA-selostuksen tarkoitus ja sisältö

- YVA-selostuksessa kuvataan arvioinnin tulokset ja hankkeen ympäristövaikutukset.
- Sisältää hankkeen vaihtoehdot ja haittojen lieventämiskeinot.
- YVA-selostus laaditaan YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta.
- Yhteysviranomaisen arvioi selostuksen laadun ja riittävyyden.
- YVA-selostuksen sisältövaatimukset löytyvät YVA-asetuksesta (4 §).

YVA-asetus 4 § 1/2

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on esitettävä seuraavat tiedot, jotka ovat tarpeen perustellun päätelmän tekemiselle ottaen huomioon kulloinkin saatavilla oleva tietämys ja arviointimenetelmät sekä sellaiset hankkeen erityisominaisuudet ja ympäristön erityispiirteet, joihin todennäköisesti kohdistuu vaikutuksia:

- 1) **kuvaus hankkeesta** ja sen ominaisuuksista, jossa otetaan huomioon hankkeen rakentamis- ja käyttövaiheet sekä mahdollinen purkaminen ja poikkeustilanteet ja joka sisältää erityisesti seuraavat tiedot:
 - a. hankkeen tarkoitus, sijainti, koko ja maankäyttötarve;
 - b. hankkeen energian hankinta ja kulutus sekä käytettävät materiaalit ja luonnonvarat;
 - c. arvio hankkeesta aiheutuvien melun, värinän, valon, kuumuuden ja säteilyn sekä muiden vastaavien ennustettujen päästöjen ja jäämien määrästä ja laadusta sekä sellaisten ennustettujen päästöjen ja jäämien määrästä ja laadusta, jotka voivat aiheuttaa veden, ilman, maaperän ja pohjamaan pilaantumista;
 - d. arvio hankkeessa syntyvän jätteen määrästä ja laadusta;

- 2) **tiedot hankkeesta vastaavasta**, hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta, toteuttamisen edellyttämistä **suunnitelmista, luvista** ja niihin rinnastettavista päätöksistä sekä hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin;
- 3) **selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin** sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin sekä Euroopan unionin tai kansallisella tasolla **vahvistettuihin ympäristönsuojelutavoitteisiin**;
- 4) **kuvaus** vaikutusalueen ympäristön **nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä**, jos hanketta ei toteuteta;
- 5) **arvio mahdollisista onnettomuuksista** ja niiden seurauksista ottaen huomioon hankkeen alttius suuronnettomuus- ja luonnonkatastrofiriskeille, näihin liittyvät hätätilanteet sekä toimenpiteet näihin tilanteisiin varautumisesta sekä ehkäisy- ja lieventämistoimet;
- 6) **arvio** ja kuvaus hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen **todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista**;

YVA-asetus 4 § 2/2

- 7) tapauksen mukaan **arvio** ja kuvaus **valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista**;
- 8) **vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailu**;
- 9) **tiedot valitun vaihtoehdon tai vaihtoehtojen valintaan johtaneista pääasiallisista syistä**, mukaan lukien ympäristövaikutukset;
- 10) **ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan** tunnistettuja **merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia**;
- 11) tapauksen mukaan **ehdotus** mahdollisista merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä **seurantajärjestelyistä**;
- 12) **selvitys arviointimenettelyn vaiheista ja osallistumismenettelyistä** sekä niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun;

- 13) **luettelo lähteistä**, joita on käytetty selostukseen sisältyvien kuvausten ja arviointien laadinnassa, **kuvaus menetelmistä**, joita on käytetty merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamisessa, ennustamisessa ja arvioinnissa sekä **tiedot** vaadittuja tietoja koottaessa todetuista **puutteista ja tärkeimmistä epävarmuustekijöistä**;
- 14) **tiedot** arviointiselostuksen laatijoiden **pätevyydestä**;
- 15) selvitys siitä, **miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon**; sekä
- 16) yleistajuinen ja havainnollinen **tiivistelmä** 1–15 kohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten arvion ja kuvauksen on katettava hankkeen välittömät ja välilliset, kasautuvat, lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät ja väliaikaiset, myönteiset ja kielteiset vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa.

**Maakotkia,
muinaisjäännöksiä ja
melumallinnuksia
- taustaselvitykset**

Selvitysten tarve

- Ympäristövaikutusten arvioimiseksi YVA-menettelyn aikana laaditaan erilaisia selvityksiä.
 - Selvitysten tarve riippuu mm. hanketyypistä, laajuudesta ja sijainnista.
 - Esimerkkejä YVA-menettelyn yhteydessä laadittavista selvityksistä:
 - ✓ Luontoselvitykset
 - ✓ Melumallinnukset
 - ✓ Maisemaselvitykset
 - ✓ Arkeologinen inventointi
- Riittävät ja oikea-aikaiset selvitykset varmistavat osaltaan hankkeen YVA-menettelyn sujuvan etenemisen.
- Selvityksillä saadaan tietoa mm. hankealueen nykytilasta ja muutoksista, joita hanke toteutuessaan aiheuttaisi.
- Selvitysten tulosten tulee olla käytettävissä YVA-selostuksen vaikutusarviointeja laadittaessa.

Selvityksistä vaikutusten arviointiin

Arvioitavien vaikutusten tunnistaminen

Kullakin YVA-hankkeella on omat hankkeen luonteesta, laajuudesta ja sijainnista johtuvat tyypilliset vaikutuksensa.

Arvioitavat vaikutukset tarkennetaan aina hankekohtaisesti.

Esimerkki: Tuuli- ja aurinkovoimahankkeen tyypillisiä arvioitavia vaikutuksia

- Vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen
 - Vaikutukset äänimaisemaan
 - Vaikutukset valo-olosuhteisiin
 - Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön
 - Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön
 - Vaikutukset elinkeinotoimintaan
 - Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen
 - Vaikutukset poronhoitoon
 - Vaikutukset liikenteeseen
 - Vaikutukset ilmastoon
- Vaikutukset maa- ja kallioperään
 - Vaikutukset pohja- ja pintavesiin
 - Vaikutukset luonnonvaroihin
 - Vaikutukset Natura-alueisiin ja muihin luonnonsuojelualueisiin
 - Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin
 - Vaikutukset linnustoon
 - Vaikutukset direktiivilajeihin ja muuhun eläimistöön
 - Vaikutukset riistalajeihin ja metsästyksen
 - Vaikutukset viestintäyhteyksiin ja tutkiin
 - Vaikutukset turvallisuuteen ja ympäristöriskeihin

Arvioinnin menetelmät

Vaikutusten merkittävyys voidaan arvioida eri menetelmillä, esim.:

- **Asiantuntija-arviot:** Asiantuntija tai asiantuntijaryhmä tekee asiantuntemukseen perustuvan arvion merkittävyydestä.
- **Järjestelmälliset arviointikehikot:** Vaikutuskohteen ja hankkeen aiheuttaman muutoksen ominaispiirteet tunnistetaan arviointikehikon avulla. Näiden perusteella asiantuntija luokittelee vaikutuksen tiettyyn merkittävyyssluokkaan.

Esimerkki: Vaikutusten arvioinnin kehikko (Imperia)

